

dan forandret Klædebragt, at dets Mand — hvad jo vistnok kan tænkes at være en Mulighed — ikke længere var bevaret. — Jeg udtalte, da jeg fik Ordet, at jeg ikke saa, hvorledes man kunde komme til at udtale sig i Almindelighed om Lovforslaget, fordi der ikke gik nogen ledende Tanke dergjennem, og fordi de enkelte Bestemmelser i samme ikke vare indbyrdes knyttede sammen. Jeg skal dog endnu, førend jeg slutter, kun sige, at der af enkelte Rigsdagsmedlemmer er blevet fundet en ledende Tanke, der skulde gaa gennem det, hvilken Tanke da derhos har fundet et ikke uvigtigt og endog ret træffende Udtryk, en Betegnelse, som jeg, da den er bleven brugt i det andet Thing, vel ogsaa kan gjentage her, nemlig at Lovforslagets Bestemmelser vare som Tommeffruer, der skulde sættes paa Godsseierne. Forsaavidt nu denne Betegnelse maatte indeholde nogen Sandhed, og forsaavidt som Meningen altsaa skulde være ved en Art Tortur — det ligger jo i Ordet „Tommeffruer“ — at bringe Godsseierne til at erkjende, at de i 1856 have feilet ved at protestere imod, at man vilde borttage en ikke ubetydelig Del af deres Eiendom uden Erstatning, og at de endvidere fortrøde ikke at have modtaget den Gaand, der heimodig ræktes dem ifjor, saa skal jeg kun bemærke, at jeg ikke tror, at dette i saa Fald naas. — Vil man derimod betragte dette Lovforslag fra en anden Side, der kan være ligesaa fuldt berettiget, vil man betragte det som et Mittel til at fremhjælpe og fremskynde Fæstegodssets Overgang til Selveiendom, saa vil jeg dog ogsaa i saa Henseende endnu fremføre en Bemærkning, og det er den, at der er adskillige af Bestemmelserne i dette Lovforslag, som netop i meget høi Grad ville modarbejde Selveiendoms Fremme. Jeg skal som Exempel herpaa blot henvisse til Bestemmelserne om Indskrænkningerne i Omfordelingsretten og til Indskrænkningerne efter Lovforslagets § 4. Det er solekklart, eller det forekommer idetmindste mig at være solekklart, at, naar en Godsseier kun har Valget imellem enten at beholde en Gaard som Fæstegaard, til Bortfæstning paany, eller ogsaa at sælge i dens Helhed, og naar en Del af denne Gaard der-

hos ligger saaledes, at han ikke under nogen Omstændighed vil kunne være tjent med, at denne Del kommer i Fremmedes Hænder, saa vil han ubetinget vælge at beholde Gaarden, idet han ellers vilde offre en væsentlig Del af den tilbageblivende Eiendoms Værdi. Hvis en Godsseier f. Ex. i Henhold til Forbudet i Lovforslagets § 4 ikke maatte ved Salget af en Fæstegaard fratage en Løvrose, der laa midt inde i Godsseierens Skov, og dersom han derhos ved at bortfælge Gaarden med den kom til at framfere den tilbageblivende Del af Eiendommen, saa at dennes Værdi derved formindskedes, maatte med et større Beløb, end Rjøhesummen for hele Gaarden udgjorde, saa vilde han selvfølgelig ikke sælge denne Gaard. Altsaa det Samme finder Sted med Hensyn til Gjerdselsklov. Det er meget hyppigt Tilfældet — jeg kjender idetmindste ganske vist flere saadanne Tilfælde —, at en Fæsters Gjerdselsklov er beliggende midt inde i en Frestkov. Naar nu denne Gjerdselsklov er den eneste Gjerdsel, der hører til Fæstegaarden, og den derfor af en Landvæsenkommisssion i Henhold til § 4 erklæres for fornøden til Bondegaarden, saa at det ikke bliver muligt for Godsseieren at beholde den, saa vil det efter min Mening slet ikke være muligt for ham at sælge denne Bondegaard. Jeg tror ikke, at man med Billighed kan forlange, at en Godsseier skal sælge sit Fæstegods, naar man berøver ham Midlerne til at høde paa den Besskadigelse paa den tilbageværende Del af Eiendommen, som Fæstegaardens Salg frembringer. Ligesaa vist som ingen Mand kan være tjent med ved en almindelig Expropriation til Veie eller Jernbaner kun at modtage Bederlag for selve den Jord, som han afgiver, men han tillige maa have Bederlag for den Skade paa hans øvrige Eiendom, som frembringes ved Adskillelsen, ligesaa vist er det ogsaa, at en Godsseier ikke kan sælge Dele af sit Gods, og umuligt kan sælge visse Bondergaarde, naar man ikke vil give ham Rettighed til at fraskille visse Stykker deraf, uden at han derved skal være afhængig af, om Trediemand efter sit Skjøn finder, at det er tilstedeligt eller ikke.

Mod samtlige Bestemmelser i det forelig-